

EKSAMENSOPPGAVE

JUS3213 – Formuerett II

Høst 2022

Dato: 08.12.2022

Tid: 09:00-15:00

I

I 1976 grunnla forretningspersonen Peder Ås selskapet Ås Invest AS. I henhold til selskapets vedtekter er virksomheten «*investeringer i private og børsnoterte selskaper innen norsk petroleumsindustri og relatert virksomhet*». Peder Ås var en stor tilhenger av olje og gass, og mente at petroleumsindustrien ville styrke Norge som industrinasjon. Det fremgikk videre av vedtektene at kjøp av aksjer i selskapet var betinget av styrets samtykke.

I 2019 var selskapets aksjer for det meste eiet av Peder Ås' tre døtre med 25 prosent hver (døtrene arvet aksjene i 2014 etter at faren døde). Døtrene – Eva, Aurora og Louise – utgjorde selskapets styre, og de var aktivt involvert i driften av selskapet. Louise Ås var i tillegg selskapets daglige leder. Døtrene hadde vært opptatt av å ivareta arven i tråd med farens ønske. Selskapet investerte derfor utelukkende i virksomheter innen olje og gass. De øvrige 25 prosent av aksjene i selskapet var spredt på flere småaksjonærer, hovedsakelig tidligere ansatte som nå var pensjonister. Det var Peder Ås som i sin tid hadde gitt de ansatte aksjer, blant annet fordi han mente det var bra for selskapet med noe spredt eierskap. Småaksjonærene var ikke involvert i driften av selskapet, og de møtte som regel ikke på selskapets generalforsamlinger.

Høsten 2019 fikk Eva Ås en oppvåkning etter å ha sett en TV-dokumentar om menneskeskapte klimaendringer. Eva innså at Ås Invest AS burde selge seg helt ut av olje og gass og reinvestere pengene i fornybare energiprojekter. Dette fikk hun intet gehør for i selskapets styre. Aurora og Louise så ingen grunn til å endre det de mente var en god investeringsstrategi. Aurora og Louise ønsket dessuten å hedre farsarven ved å fortsette å investere i olje og gass. Eva ga seg imidlertid ikke, og sendte et brev til selskapets småaksjonærer hvor hun redegjorde for sine planer for selskapet. Hun avsluttet brevet med et tilbud om å kjøpe småaksjonærenes aksjer. Én av småaksjonærene, Hans Tastad, godtok tilbudet, og avtalte å selge en aksjepost på 3 prosent av aksjene i selskapet for kr 3 000 000.

Styret i Ås Invest AS behandlet aksjesalget i tråd med reglene i aksjeloven av 1997. Det var enighet om at Eva Ås var inhabil, og hun deltok ikke i styrebehandlingen. Styret fattet vedtak om å nekte samtykke til aksjesalget, med følgende begrunnelse:

«Størrelsen på Eva Ås' eierandel i selskapet tilsier etter styrets mening at Eva Ås i praksis oppnår negativt flertall i selskapet dersom salget gjennomføres. Etter styrets oppfatning er en slik situasjon ikke i selskapets og aksjonærfellesskapets interesser. Styret legger også betydelig vekt på at Eva Ås' planer for selskapet er i strid med selskapets tradisjon og egenart.»

Eva anførte at styret ikke hadde saklig grunn for å nekte samtykke. Eva viste for det første til at kjøpet av ytterligere 3 prosent til sammen bare ville gi henne 28 prosent av aksjene i selskapet. Hun ville derfor ikke oppnå et negativt flertall. Eva mente også det var usaklig å legge vekt på at hun ønsket at selskapet skulle investere i fornybar energi. Etter Evas syn lå det innenfor virksomhetsangivelsen i vedtektene - riktig tolket - å vri selskapets investeringer bort fra olje og gass og over i fornybar energi. Hennes strategi var dermed ikke noen nektelsesgrunn.

Styret fastholdt at begrunnelsen for å nekte aksjesalget var saklig. Styret var i den forbindelse uenig i at vedtektsformålet kunne tolkes slik at det omfattet investeringer i fornybar energi.

For det tilfellet at styret opprettholdt avslaget, var partene enige om at vilkårene for selskapets plikt til å innløse aksjene var oppfylt, jf. aksjeloven § 4-17 tredje ledd. Partene var imidlertid uenige om hvordan innløsningssummen skulle beregnes. Eva Ås anførte at innløsningssummen skulle fastsettes til en andel av selskapets underliggende verdier. Selskapet var uenig og anførte at innløsningssummen skulle fastsettes basert på aksjenes omsetningsverdi. Partene var enige om at aksjepostens omsetningsverdi var kr 3 000 000, og andelen av selskapets underliggende verdier var kr 4 000 000.

Søstrene fortsatte som styremedlemmer til tross for den pågående konflikten om samtykke til Evas aksjekjøp. Eva fremmet løpende forslag om å investere i selskaper innen fornybar energi, men ble nedstemt av Louise og Aurora. De viste til at investeringer i disse selskapene ga lavere avkastning enn investeringer i oljebransjen og anførte at styret pliktet å foreta investeringer i de selskapene som ga høyest avkastning. Noe annet ville være i strid med selskapsinteressen. Eva mente at det å prioritere bærekraftige prosjekter uansett ville være innenfor selskapsinteressen.

II

Peder Ås var hjemmelshaver til en større eiendom utenfor Oslo, hvor han hadde oppført sin bolig. Da Ås Invest AS i 1995 fikk behov for egne kontorlokaler, lot Peder Ås selskapet vederlagsfritt få oppføre et lite kontorlokale på tomten. Selskapet førte opp kontorlokalet ved bruk av egne midler, og det var enighet mellom Peder Ås og selskapet om at kontorlokalet tilhørte selskapet. Grunnen kontorlokalet stod på, ble ikke skilt ut som et eget gårds- og bruksnummer fra boligtomten til Peder Ås. Det var ellers ingen opplysninger i grunnboken om kontorlokalet på tomten.

I forbindelse med arvefallet i 2014 overtok Aurora Ås boligen og grunnbokshjemmelen til eiendommen. Aurora ønsket å totaloppussse boligen og tok i den forbindelse opp kr 5 000 000 i banklån med pant i eiendommen. Bankens panterett ble tinglyst og anmerket på eiendommens blad i grunnboken. Kontorlokalene på eiendommen ble ikke nevnt i samtalene mellom Aurora og banken. Aurora antok at kontorlokalet hadde et eget gårds- og bruksnummer, mens banken for sin del kun undersøkte grunnboken.

Våren 2021 gikk Ås Invest AS konkurs. I forbindelse med boets beslag i kontorlokalet oppstod det tvist mellom banken og boet om bankens panterett. Banken anførte at panteretten omfattet kontorlokalet, og at boet måtte respektere panteretten. Banken viste i den forbindelse til reglene i panteloven, tinglysningsloven og reglene om ulovfestet godtroerverv. Boet mente at ingen av disse reglene ga banken panterett i eiendommen. Boet og banken var enige om at banken ikke var klar over at det stod et kontorlokale på tomten da panteretten ble etablert, og dermed heller ikke at selskapet eide dette.

III

Under bobehandlingen kom det frem at Ås Invest AS hadde overført kr 1 000 000 til Louise Ås' private konto, to måneder før fristdagen. Overføringen gjaldt tilbakebetaling av et rentefritt «kriselån» som Louise hadde gitt til selskapet i januar 2020, da selskapet slet økonomisk, men styret og daglig leder fortsatt hadde håp om å redde virksomheten.

I henhold til låneavtalen mellom selskapet og Louise skulle selskapet benytte lånebeløpet til å «*dekke løpende ordinære utgifter for å sikre videre drift.*» Det fremgikk videre av låneavtalen at selskapet skulle tilbakebetale lånet når «*selskapet er i stand til det.*» I februar 2021 instruerte Louise selskapets økonomiansvarlige om å selge unna en del aksjeposter i diverse oljeselskaper og bruke salgssummen til å tilbakebetale kriselånet hun hadde gitt til selskapet. Det var på det rene at

pengene som kom inn ved salget av aksjepostene, utgjorde det vesentlige av selskapets likvide midler på tidspunktet for tilbakebetaling av lånet.

Boet krevde at Louise tilbakebetalte kr 1 000 000 til boet. Boet anførte prinsipalt at utbetalingen fra selskapet var en ulovlig utdeling, jf. aksjeloven § 3-7 jf. § 3-6. Subsidiært anførte boet at utbetalingen måtte omstøtes etter dekningsloven § 5-5, og atter subsidiært at utbetalingen måtte omstøtes etter dekningsloven § 5-9.

Louise Ås bestred kravet. Hun anførte at et konkursbo ikke kan gjøre gjeldende krav etter aksjeloven § 3-7 jf. § 3-6, det er det bare selskaper som kan. Uansett var det ikke tale om en ulovlig utdeling. Når det gjaldt kravet om omstøtelse, anførte Louise at kriselånet var helt nødvendig for å forsøke å redde selskapet. Tilbakebetalingen av lånet var derfor verken ekstraordinært eller utilbørlig.

Boet bestred ikke at kriselånet ble gitt som ledd i et forsøk på å redde selskapet, men anførte at dette ikke kunne ha betydning for hvorvidt tilbakebetalingen av lånet kunne omstøtes.

****

Drøft og avgjør de prinsipale og subsidiære rettsspørsmål oppgaven reiser.

(Antatt tidsbruk er ca 2,5 timer på del I, 2 timer på del II, og 1,5 time på del III.)

***

Oslo, høst 2022

Margrethe Buskerud Christoffersen
Faglig eksamensleder

